

Aan			<u>Adres kantoor Curaçao</u> De Rouvilleweg 39 Willemstad, Curaçao Telefoon (+5999)4619081
De minister van Financiën van Sint Maarten			<u>Adres kantoor Sint Maarten</u> Frontstreet 26 Convent Building Philipsburg, Sint Maarten Telefoon (+1721) 5430331
Contactpersoon	Telefoonnummer	<u>Adres kantoor Aruba</u>	L.G. Smith Boulevard 68
Cluster Sint Maarten	+5999 4619081	L.G. Smith Boulevard 68	La Piccola Marina
Datum	E-mail	Oranjestad, Aruba	Telefoon (+297) 5832800
27 november 2019	info@cft.cw		E-mail info@cft.cw
Ons kenmerk	Uw kenmerk	Internet	www.cft.cw
Cft 201900162			
Pagina	Bijlage		
1/7	-		
Onderwerp			
Reactie derde uitvoeringsrapportage 2019 Sint Maarten			

Geachte heer Irion,

Namens het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) feliciteer ik u met uw benoeming tot minister van financiën ad interim en wens ik u succes met het geven van invulling aan uw ambt. Het Cft kijkt uit naar een goede samenwerking en zal in contact treden om nader kennis te maken.

Op 14 november jl. heeft het Cft van Sint Maarten de derde uitvoeringsrapportage (UR) 2019 ontvangen. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) ontvangt het Cft de UR uiterlijk zes weken na afloop van elk kwartaal. De derde UR is dan ook tijdig ingediend. In deze brief ontvangt u de reactie van het Cft op deze derde UR. Zoals gebruikelijk is deze brief tevens in afschrift verstuurd aan de voorzitter van de Staten. Naast de UR ontvangt het Cft maandelijks rapportages van Sint Maarten, conform besluitvorming in de Rijksministerraad (RMR) van 23 november 2018. Sint Maarten heeft de maandrapportages tot en met oktober 2019, met uitzondering van de maand september, tijdig aangeleverd.

Oordeel

De UR toont tot en met het derde kwartaal ANG 329,4 miljoen aan baten en ANG 353,3 miljoen aan lasten en daarmee een tekort van ANG 23,9 miljoen. Dit tekort valt lager uit dan was begroot voor deze periode (ANG 37,5 miljoen), vooral door hogere belastingbaten en lagere lasten voor goederen en diensten. Op basis van de realisatie tot en met september verwacht Sint Maarten een tekort van ANG 47,1 miljoen over geheel 2019.

Het overzicht van de kapitaaldienst toont een tekort van ANG 1,9 miljoen tot en met september en is daardoor niet in evenwicht. Het Cft zal contact opnemen met de secretaris-generaal van het ministerie van Financiën om de inkomsten en uitgaven op de kapitaaldienst nader door te nemen.

De liquide middelen bedragen ultimo september ANG 59,4 miljoen, een afname van ANG 25,4 miljoen ten opzichte van de stand per eind juni. Deze afname wordt met name veroorzaakt door de verstrekte overbruggingslening aan de luchthaven en het tekort op de begroting.

De door Sint Maarten gerapporteerde betalingsachterstanden zijn in het derde kwartaal met ANG 7,6 miljoen afgenomen tot ANG 131,2 miljoen. De schuldquote van Sint Maarten komt eind september 2019 uit op 38 procent van het BBP¹. Op basis van de beschikbare gegevens concludeert het Cft dat de collectieve sector per ultimo september 2019 voldoet aan de rentelastnorm.

De uitvoering van het verbeterplan financieel beheer, met als doel het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring over de jaarrekening 2021, is helaas nog niet gestart. Het Cft vraagt dringend uw aandacht hiervoor en verneemt graag wanneer deze uitvoering alsnog ter hand wordt genomen. Ook vraagt het Cft uw aandacht voor het inlopen van de achterstand ten aanzien van de jaarrekeningen 2013 tot en met 2018.

Toelichting

Het Cft constateert dat de kwaliteit van de toelichting in de UR is toegenomen. Het Cft wil graag, op grond van artikel 18 lid 2 van de Rft, met u de afspraak maken om de UR voortaan aan te vullen met een balans op de einddatum van de rapportageperiode. Hierdoor wordt de kwaliteit van de UR verder verbeterd.

Gewone dienst

In onderstaande tabel worden de begroting en de realisatie tot en met het derde kwartaal van 2019 met elkaar vergeleken. De UR toont een tekort van ANG 23,9 miljoen ten opzichte van een begroot tekort van ANG 37,5 miljoen. De baten vallen hoger uit dan begroot terwijl de lasten achterblijven.

Bedragen in ANG miljoenen

	Begroting t/m Q3 2019	Realisatie t/m Q3 2019	Verschil
Gewone dienst baten	325,5	329,4	3,9
Gewone dienst lasten	363,0	353,3	9,7
Begrotingssaldo	-37,5	-23,9	13,6

In de UR heeft Sint Maarten rekening gehouden met een seizoeneffect op de baten en heeft 79 procent van de begrote baten voor het gehele jaar toegerekend aan de eerste drie kwartalen. Bij de baten vallen met name de belastingopbrengsten van ANG 268,5 miljoen en vergunningen van ANG 17,5 miljoen (met respectievelijk ANG 2,7 miljoen en ANG 5,6 miljoen) hoger uit dan was begroot.

¹ Op basis van een BBP van ANG 1.893 miljoen (CBCS, jaarverslag 2018).

De hogere belastingbaten worden met name veroorzaakt door de hogere realisaties aan omzet-, lozeergasten- en overdrachtsbelasting. Daarentegen blijven de gerealiseerde baten uit hoofde van de loon- en winstbelasting achter op de begroting. Onderstaande tabel toont een vergelijking van de belastingbaten tot en met het derde kwartaal van de jaren 2016 tot en met 2019.

Bedragen in ANG miljoenen

	Realisatie t/m Q3 2016	Realisatie t/m Q3 2017	Realisatie t/m Q3 2018	Realisatie t/m Q3 2019	Begroot t/m Q3 2019
Loonbelasting	106,5	101,6	104,1	107,7	118,5
Omzetbelasting	102,8	97,1	87,6	104,7	95,1
Winstbelasting	28,7	31,7	15,9	18,5	21,4
Logeergasten- belasting	8,3	7,5	1,4	4,9	1,6
Overige belastingen	32,0	30,4	24,1	32,7	29,3
Totaal	278,3	268,3	233,1	268,5	265,9

Uit de tabel volgt dat de baten uit hoofde van de omzet- en loonbelasting tot en met het derde kwartaal 2019 hoger liggen dan de vergelijkbare realisaties in voorgaande jaren. Sint Maarten geeft aan dat de stijging van de omzetbelasting deels voortkomt uit een sneller dan verwacht herstel van de economie², met name in de bouwsector. In eerdere adviezen³ heeft het Cft aangegeven dat met name de belastinginkomsten onvoldoende zijn onderbouwd. Het uitvoeren van een meer diepgaand onderzoek naar de belastinginkomsten is volgens Sint Maarten door gebrek aan toegankelijkheid van de dataverzamelingen niet mogelijk. Dit verbeterpunt is meegenomen in het 'plan van aanpak belastingtransformatie', dat in de eerste helft van 2019 door Sint Maarten is goedgekeurd. Het Cft adviseert u om zorg voor te dragen dat dit plan met voortvarendheid wordt uitgevoerd. Voorts vraagt het Cft na te gaan of de voor 2019 begrote dividendinkomsten van de CBCS bijgesteld moeten worden.

Aan de lastenkant is er sprake van een overschrijding van de begrote personeelslasten en lasten voor goederen en diensten. De realisatie bedraagt respectievelijk ANG 153,5 miljoen en ANG 80,7 miljoen, terwijl tot en met september ANG 156,4 miljoen en ANG 89,2 miljoen is begroot. Met name het aantrekken van personeel en het aangaan van verplichtingen voor externe inhuur en projecten blijven achter.

Voor wat betreft de personeelslasten valt op dat de salarislasten een onderbesteding van circa ANG 7 miljoen kennen. Bij het begroten van de personeelslasten is rekening gehouden met een herziening van het pensioenstelsel voor ambtenaren per 1 augustus 2019 en een verlaging van 10 procent op de salarissen van de Statenleden. De Staten hebben nog niet besloten over de pensioenherziening, waardoor de pensioenlasten in 2019 een overschrijding tonen.

² De reële economische groei bedraagt 3,1% in 2019 (CBCS jaarverslag 2018).

³ Bijvoorbeeld in de brief d.d. 1 oktober 2019 met kenmerk Cft 201900134.

De salariskorting is door de Staten besproken tijdens de begrotingsbehandeling, maar heeft voor zover het Cft bekend nog niet geleid tot een daadwerkelijke verlaging van de salarissen. Ook de lasten voor sociale voorzieningen tonen een overschrijding, met name door hogere lasten ten aanzien van de Overheidsziektekosten regeling. Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat zowel de salariskorting van de Statenleden als de herziening van het pensioenstelsel voor ambtenaren zijn opgenomen als voorwaarden om in 2019 voor liquiditeitssteun in aanmerking te komen.

Outlook 2019

Sint Maarten verwacht over geheel 2019 een tekort van ANG 47,1 miljoen. Aangezien tot en met het derde kwartaal een tekort van ANG 23,9 miljoen is gerealiseerd, verwacht Sint Maarten over het vierde kwartaal een tekort van ANG 23,2 miljoen. Het Cft acht dit tekort aan de hoge kant aangezien het vierde kwartaal 2018 een tekort toonde van circa ANG 18 miljoen. Het verwachte tekort over geheel 2019 valt duidelijk lager uit dan het begrote tekort van ANG 71 miljoen.

In de begroting is rekening gehouden met compliance effecten als gevolg van het project voor de hervorming van de belastingdienst. Dit project is echter nog niet gestart, waardoor de verwachte compliance effecten nog onvoldoende gerealiseerd zijn. Ook stelt het Cft vast dat tot en met het derde kwartaal geen voortgang is geboekt met het project "inkomstenverhogende- en kostenverlagende maatregelen", het Cft spreekt hier zijn teleurstelling over uit.

Kapitaaldienst

Sint Maarten rapporteert tot en met september ANG 14,4 miljoen aan kapitaaluitgaven, waarvan ANG 5,2 miljoen voor het aflossen van leningen, ANG 4,5 miljoen voor investeringen en ANG 4,7 miljoen voor het verstrekken van studieleningen. De gerealiseerde inkomsten op de kapitaaldienst bedragen ANG 12,5 miljoen waardoor de kapitaaldienst tot en met het derde kwartaal niet in evenwicht is. Het Cft treedt graag in nader ambtelijk overleg met het ministerie van Financiën over het aangeleverde overzicht en in het bijzonder over de opgenomen overschotten uit 2018 en eerdere jaren.

Liquiditeitspositie

Uit de derde UR volgt dat Sint Maarten per eind september 2019 beschikt over ANG 59,4 miljoen aan liquiditeiten, waarvan ANG 44,3 miljoen vrij beschikbaar en ANG 15,1 miljoen geormerkt voor kapitaalinvesteringen en betalingsachterstanden. Uitkering van de derde tranche liquiditeitssteun 2018 (ANG 21,3 miljoen) is door Nederland aangehouden, het Cft is verzocht nader te adviseren over de actuele liquiditeitspositie van het land Sint Maarten, de omvang van de betalingsachterstanden en de verwachte liquiditeitsbehoefte voor 2019 en 2020.

Het Cft stelt vast dat de vrij beschikbare liquiditeiten van ANG 44,3 miljoen per eind september 2019 voldoende toereikend kunnen zijn om het in het vierde kwartaal verwachte tekort op de begroting (ANG 23,2 miljoen⁴) te kunnen opvangen. Het Cft acht echter een liquiditeitsniveau van circa twee maanden aan gemiddelde uitgaven passend, voor Sint Maarten is dit circa ANG 80 miljoen. De liquiditeiten komen eind 2019 uit op circa een halve maand aan gemiddelde uitgaven, een te laag niveau dat bij tegenvallers kan leiden tot liquiditeitsproblemen.

Vanwege het begrotingstekort 2019 en het verwachte tekort 2020 is Sint Maarten afhankelijk van liquiditeitssteun. Om in aanmerking te komen voor liquiditeitssteun 2019 is door de RMR een aantal voorwaarden gesteld waaraan Sint Maarten niet voldoet. Het Cft wordt derhalve graag nader geïnformeerd hoe Sint Maarten voornemens is om voldoende liquiditeiten te genereren om aan zijn verplichtingen te blijven voldoen.

Sint Maarten heeft in de eerste helft van 2019 een lening van ANG 27 miljoen ontvangen van Nederland om door te lenen aan de luchthaven. Sint Maarten had deze lening uiterlijk op 4 november 2019 moeten terugbetalen aan Nederland en geeft aan dat het hiertoe niet in staat was omdat de financieringsovereenkomsten voor het herstel van de luchthaven nog niet konden worden getekend. Sint Maarten voldoet dus niet aan zijn betalingsverplichting jegens Nederland. Het Cft adviseert Sint Maarten alsnog te zorgen voor het aflossen van de lening aan Nederland, het spoedig tekenen van de financieringsovereenkomsten voor het herstel van de luchthaven en in contact te treden met Nederland over de ontstane situatie.

Betalingsachterstanden, schuldquote en de rentelastnorm

De betalingsachterstanden bedragen ultimo september 2019 ANG 131,2 miljoen. In het derde kwartaal is een aantal vaststellings- en betalingsovereenkomsten tot stand gekomen. Mede door de in deze overeenkomsten vastgelegde lager te betalen bedragen zijn de betalingsachterstanden in het derde kwartaal met ANG 7,6 miljoen afgenomen.

De schuldquote van Sint Maarten komt eind september 2019 uit op 38 procent van het BBP⁵ en zal toenemen tot 42 procent van het BBP indien leningen voor de kapitaalinvesteringen en liquiditeitssteun derde tranche 2018 alsnog worden aangetrokken⁶. Indien ook de lening van de Europese Investeringsbank (EIB) voor het herstel van de luchthaven wordt aangetrokken zal dit leiden tot een verdere stijging van de schuldquote met 5 procentpunt.

Op basis van de beschikbare gegevens wordt geconcludeerd dat de collectieve sector van Sint Maarten per 30 september 2019 voldoet aan de rentelastnorm.

⁴ Geprognosticeerd tekort 2019 van ANG 47,1 miljoen minus het tekort dat volgt uit de derde UR van ANG 23,9 miljoen.

⁵ Op basis van een BBP van ANG 1.893 miljoen (CBCS, jaarverslag 2018).

⁶ Behoudens overige ontwikkelingen in de collectieve sector.

Overheidsvennootschappen en collectieve sector

Het Cft heeft Sint Maarten verzocht de jaarrekeningen 2018 van de overheidsvennootschappen en entiteiten uit de collectieve sector aan te leveren⁷. Van de vier grootste overheidsvennootschappen beschikt het Cft alleen over de jaarrekening 2018 van de haven. Gezien de mogelijke gevolgen van de financiële positie van de overheidsvennootschappen voor de financiën van het land Sint Maarten is het noodzakelijk dat het land inzicht heeft in de financiën van deze vennootschappen. Het Cft heeft sinds 30 september jl. geen nieuwe jaarrekeningen ontvangen en verzoekt u het Cft schriftelijk te informeren over de status van de jaarrekening 2018 per vennootschap.

Van de twaalf entiteiten in de collectieve sector beschikt het Cft tot de datum van dit schrijven slechts over de jaarrekening 2018 van twee entiteiten. Op 7 oktober jl. is het rapport 'collectieve sector 2019' aan het Cft aangeboden. Dit rapport dient echter nog te worden vastgesteld door de ministerraad en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) van Nederland⁸. Het Cft verzoekt u dan ook om zorg te dragen dat dit op korte termijn geschiedt.

Verantwoordingen 2013 - 2018

In artikel 18 lid 4 van de Rft is bepaald dat Sint Maarten uiterlijk 31 augustus van ieder jaar een afschrift van de vastgestelde jaarrekening over het voorafgaande jaar aan het Cft verstrekt. Op basis hiervan zou de jaarrekening 2018 eind augustus jl. bij het Cft moeten zijn ingediend. Sint Maarten heeft echter een aanzienlijke achterstand in het afronden van het verantwoordingsproces over de jaren 2013 tot en met 2018. De jaarrekeningen over 2013 en 2014 zijn door de Staten goedgekeurd, echter nog niet door de Gouverneur vastgesteld. De jaarrekening 2015 dient nog door de Staten te worden behandeld, de jaarrekening 2016 dient nog aan de Staten te worden aangeboden. De jaarrekeningen 2017 en 2018 moeten nog worden opgesteld.

Onderstaand treft u een overzicht van de geplande aanbidding van de jaarrekeningen 2015 tot en met 2018 aan de Staten, zoals aangegeven door het ministerie van Financiën in de uitvoeringsrapportages.

		Informatiebron				
		Derde UR 2018	Vierde UR 2018	Eerste UR 2019	Tweede UR 2019	Derde UR 2019
Jaarrekenin g	2015	Q4 2018	Q1 2019	Q3 2019	-	-
	2016	Q2 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q3 2019	Q4 2019
	2017	Q2I 2019	Q2 2019	Q3I 2019	Q4 2019	Q1 2020
	2018	-	-	-	-	Q2 2020

⁷ Brief d.d. 30 september 2019 met kenmerk Cft 201900131.

⁸ Conform artikel 23 van de Rft.

Kenmerk
Cft 201900162
Blad
7/7

Uit dit overzicht blijkt een voortdurende verschuiving van de aanbiedingsdatum van de jaarrekeningen aan de Staten. Het Cft acht deze ontwikkeling zorgelijk en vraagt uw aandacht voor het inlopen van deze achterstand gelet op het belang van een tijdige verantwoording voor een effectief begrotingsproces.

Financieel beheer

In oktober 2018 is met het Cft overeengekomen dat Sint Maarten zal toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening 2021. In het eerste halfjaar van 2019 is hiervoor een verbeterplan financieel beheer goedgekeurd door de ministerraad. Echter, het Cft constateert dat dit verbeterplan nog niet in uitvoering is genomen. Tijdens het bezoek van het Cft aan Sint Maarten in oktober 2019 heeft het Cft dan ook opnieuw aangedrongen op de voortvarende uitvoering hiervan.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Sint Maarten
De waarnemend secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Sint Maarten